

Sygn. akt I ACa 1260/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lutego 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Józef Wąsik
Sędziowie:	SSA Marek Boniecki (spr.) SSA Paweł Czepiel
Protokolant:	Iwona Mrazek

po rozpoznaniu w dniu 4 lutego 2021 r. w Krakowie na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Banku S.A. w W.

przeciwko A. M.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu

z dnia 14 listopada 2019 r. sygn. akt I C 521/18

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że nadaje mu treść:

„I. oddala powództwo;

II. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Nowym Sączu na rzecz kuratora G. D. wynagrodzenie w kwocie 6 642 zł (sześć tysięcy sześćset czterdzieści dwa złote), w tym 1 242 zł (tysiąc dwieście czterdzieści dwa złote) podatku od towarów i usług ;

III. nakazuje pobrać od strony powodowej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Nowym Sączu kwotę 6642 zł (sześć tysięcy sześćset czterdzieści dwa złote) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.”;

2. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Nowym Sączu na rzecz kuratora G. D. wynagrodzenie w kwocie 1620 zł (jeden tysiąc sześćset dwadzieścia złotych);

3. nakazuje pobrać od strony powodowej na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Nowym Sączu kwotę 2620 zł (dwa tysiące sześćset dwadzieścia złotych) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

SSA Marek Boniecki SSA Józef Wąsik SSA Paweł Czepiel

Sygn. akt I ACa 1260/19

Uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z dnia 4 lutego 2021 r.

Wyrokiem z dnia 14 listopada 2019 r. Sąd Okręgowy w Nowym Sączu zasądził od pozwanej A. M. na rzecz powoda (...) Bank S.A. w W. kwotę 95.678,65 zł

z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 8 grudnia 2017 r. do dnia zapłaty oraz orzekł

o kosztach procesu i wynagrodzeniu dla ustanowionego dla nieznaney z miejsca pobytu pozwanej kuratora.

Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny szczegółowo zaprezentowany w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, z którego to uzasadnienia wynika, że powód zawarł z pozwaną w dniu 26.02.2016 r. umowę o kredyt konsolidacyjny nr (...) na kwotę 100.000 zł. Bank miał prawo wypowiedzieć umowę kredytową z zachowaniem 30-dniowego terminu wypowiedzenia, m.in. w przypadku rażącego naruszenia postanowień umowy. W przypadku opóźnienia się przez kredytobiorcę ze spłatą zobowiązania z tytułu udzielonego kredytu, bank miał wezwać kredytobiorcę do dokonania spłaty zaległości w terminie 14 dni roboczych od daty otrzymania wezwania. Jeżeli należności nie zostały uregulowane w całości

w wyznaczonym terminie, jak również w sytuacji, gdy złożony przez kredytobiorcę wniosek

o restrukturyzację został odrzucony, bank miał prawo wypowiedzieć umowę kredytu (§ 9 ust. 3). Od dnia następnego po upływie okresu wypowiedzenia całe zobowiązanie z tytułu udzielonego kredytu było wymagalne i było traktowane jako zadłużenie przeterminowane.

W dniu 26.02.2016 r. strona powodowa uruchomiła kredyt. Pozwana od marca 2017 r. w sposób nieregularny i w niepełnej wysokości regulowała raty wynikające z harmonogramu. W dniu 4.12.2017 r. dokonała ostatniej wpłaty w wysokości 50 zł na poczet zadłużenia kredytowego. Pismem z 18.04.2017 r. powód poinformował pozwaną o zaległości wynoszącej 2.894,01 zł z tytułu umowy kredytu, powiększonej o odsetki 14 %. Bank poprosił pozwaną o dokonanie wpłaty na wskazany rachunek bankowy. Poinformował też pozwaną o możliwości złożenia wniosku o restrukturyzację zadłużenia. Następnie pismem z 13.05.2017 r. powód wezwał pozwaną do uregulowania wymagalnego zadłużenia w terminie 7 dni od dnia otrzymania pisma, na wskazany rachunek bankowy. Bank poinformował pozwaną, że nieuregulowanie zadłużenia może skutkować wypowiedzeniem umowy z żądaniem natychmiastowej spłaty w całości zobowiązania. Pismem z 13.06.2017 r. zatytułowanym „warunkowe wypowiedzenie umowy o kredyt konsolidacyjny nr (...)” bank z powodu niedotrzymania warunków umowy i nieuregulowania zaległości pomimo wezwania do zapłaty: a) wezwał pozwaną do dokonania w terminie 14 dni roboczych, licząc od dnia otrzymania pisma, spłaty zaległości wynoszącej 4371,22 zł + 6,20 za koszty wysyłki, powiększonej o odsetki; b) poinformował o możliwości złożenia w terminie 14 dni roboczych, licząc od dnia otrzymania pisma, wniosku o restrukturyzację zadłużenia; c) w przypadku nieskorzystania przez pozwaną ww. z uprawnień wynikających z art. 75c ustawy Prawo bankowe, złożył pozwanej oświadczenie o wypowiedzeniu umowy kredytowej z zachowaniem 30-dniowego terminu wypowiedzenia rozpoczynającego się od dnia, w którym upłynie 14 dni roboczych, licząc od daty otrzymania pisma; d) dodał, że jeżeli w okresie wypowiedzenia zostanie dokonana całkowita spłata zadłużenia przeterminowanego, wypowiedzenie stanie się nieskuteczne i umowa będzie kontynuowana na dotychczasowych warunkach, a w przypadku nieuregulowania zadłużenia przeterminowanego bądź uregulowania go w niepełnej wysokości, umowa zostanie rozwiązana z upływem okresu wypowiedzenia, a całość zobowiązań wynikających z umowy zostanie postawiona w stan wymagalności. Przesyłka powyższa została dwukrotnie awizowana. Pismem z 28.08.2017 r. strona powodowa wezwała pozwaną do uregulowania wymagalnego zadłużenia z umowy w kwocie 92.963,65 zł, wskazując, że nieuiszczenie jej w terminie 7 dni będzie skutkowało skierowaniem sprawy na drogę postępowania sądowego.

W ustalonym przez siebie stanie faktycznym Sąd Okręgowy przyjął, że:

- powództwo zasługiwało na uwzględnienie;
- strony zawarły umowę kredytu konsolidacyjnego (konsumenckiego), a środki z kredytu zostały uruchomione;
- pozwana nie wywiązała się z obowiązku terminowej spłaty rat kredytowych;
- strona powodowa przedkładając pismo o wypowiedzeniu umowy kredytowej, udowodniła wymagalność dochodzonego roszczenia;
- pozwana błędnie powoływała się na nieskuteczność wypowiedzenia umowy kredytowej z uwagi na zastosowanie wypowiedzenia warunkowego;
- wypowiedzenie umowy kredytowej pozwanej zostało dokonane w sposób prawidłowy, w oparciu o §9 ust. 3 umowy kredytowej, było sformułowane w sposób jasny;
- powód udowodnił także wysokość roszczenia.

Wyrok powyższy w części zasądzającej roszczenie i rozstrzygającej o kosztach procesu zaskarżyła apelacją pozwana, wnosząc o jego zmianę poprzez oddalenie powództwa i przyznanie wynagrodzenia kuratorowi za postępowanie apelacyjne w pełnej stawce minimalnej należnej radcy prawnemu ustanowionemu z wyboru, powiększonego o należny podatek od towarów i usług.

Apelująca zarzuciła naruszenie: 1) art. 75c ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe oraz §9 ust. 3 umowy o kredyt konsolidacyjny nr (...) z dnia 26 lutego 2016 r. – poprzez ich błędną interpretację i uznanie, że działania powoda poprzedzające złożone przez niego oświadczenie o wypowiedzeniu ww. umowy były zgodne z tymi regulacjami, w sytuacji gdy wypowiedzenie winno być poprzedzone samodzielnym wezwaniem do zapłaty w terminie 14 dni wraz z pouczeniem o możliwości złożenia wniosku o restrukturyzację zadłużenia w terminie 14 dni; 2) art. 65 §1 k.c. – poprzez błędną interpretację oświadczenia woli powoda złożonego w piśmie z dnia 13 czerwca 2017 r. i uznanie, że stanowi ono skuteczne oświadczenie woli o wypowiedzeniu bez zastrzeżenia warunku, w sytuacji gdy wobec niedochowania ww. postępowania upominawczego, stanowiło ono jedynie pierwsze zgodne z umową wezwanie do zapłaty w terminie 14 dni wraz z pouczeniem o możliwości złożenia wniosku o restrukturyzację zadłużenia w terminie 14 dni; 3) art. 65 §1 k.c. w zw. z art. 89 k.c. – poprzez błędną interpretację oświadczenia woli powoda złożonego w piśmie z dnia 13 czerwca 2017 r. i uznanie, że stanowi ono skuteczne oświadczenie woli o wypowiedzeniu bez zastrzeżenia warunku, w sytuacji gdy powód składał je w okolicznościach wskazujących na to, że uzależniał możliwość utraty jego skuteczności, a więc było to oświadczenie złożone pod warunkiem rozwiązującym, co wobec niejasności jego sformułowania prowadzi do wniosku, że było nieskuteczne; 4) art. 233 §1 k.p.c. – poprzez błędną ocenę dowodu w postaci pisma powoda z dnia 13 czerwca 2017 r. i uznanie, że zawarte w nich oświadczenia były sformułowane w sposób jasny i wyraźny, w sytuacji gdy analiza tego pisma nie daje jasności co do jego rzeczywistego sensu.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy prawidłowo, z poszanowaniem reguł wyrażonych w przepisie art. 233 §1 k.p.c. ustalił stan faktyczny sprawy, co sprawiło, że Sąd Apelacyjny przyjął go za własny, z wyjątkiem ustalenia, że wiarytelność banku, co zapłaty której pozwana była wzywana po złożeniu pisma zawierającego wypowiedzenie, była w całości wymagalna.

Sąd odwoławczy podzielił pierwszy z zarzutów apelacji wskazujący na fakt, że z uwagi na niedochowanie przez powodowy bank wymogów zawartej umowy kredytowej, a dokładnie §9.3, nie doszło do skutecznego wypowiedzenia umowy, co z kolei oznaczało, że całe zadłużenie wynikające z tejże umowy stało się wymagalne w rozumieniu zapisu §9.4.

Trafnie zidentyfikował Sąd Okręgowy łączącą strony umowę jako umowę kredytu konsumenckiego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (t. jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 1083). Zgodnie z art. 29 ust. 3 tejże, umowa taka musi być sformułowana w sposób jednoznaczny i zrozumiały. Nie może przy tym budzić żadnych wątpliwości, szczególnie w kontekście art. 385 §2 k.c., że wszelkie niejasności umowy tłumaczyć należy na korzyść konsumenta. Wymogi stawiane powodowemu bankowi w §9.3 umowy należało uzupełnić tymi zawartymi w art. 75 i nast. ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (t. jedn. Dz. U. z 2020 r., poz. 1896 ze zm., dalej: prawo bankowe), pamiętając, że postanowienia umowne nie mogą być dla kredytobiorcy mniej korzystne od tych określonych ustawą (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 8.11.2019 r., I ACa 1213/18). W okolicznościach rozpoznawanej sprawy, w przypadku opóźnienia się pozwanej jako kredytobiorcy ze spłatą raty kredytu, powodowy bank był zobligowany do wezwania pozwanej do dokonania spłaty zaległości w terminie 14 dni roboczych od daty otrzymania wezwania, z pouczeniem o możliwości złożenia wniosku o restrukturyzację zadłużenia w tym samym terminie (§9.3 umowy, art. 75c ust. 1 i 2 prawa bankowego), a dopiero w przypadku nieuregulowania zaległości w terminie, braku wniosku o restrukturyzację albo jego odrzucenia, mógł złożyć oświadczenie o wypowiedzeniu umowy.

W poddanej kontroli instancyjnej sprawie powód po powstaniu zaległości skierował do pozwanej trzy pisma: z 18 kwietnia 2017 r. (k. 118), z 13 maja 2017 r. (k. 116) i z 13 czerwca 2017 r. (k. 114). Pierwsze z nich nie spełniało wymogów umownych ani ustawowych, albowiem nie zawierało terminu, w którym należy uregulować zaległość lub złożyć wniosek o restrukturyzację. W drugim, ww. wymogi także nie zostały dochowane, albowiem wyznaczono jedynie 7-dniowy termin do zapłaty zaległości, nie pouczając jednocześnie o możliwości restrukturyzacji. W trzecim dopiero wyznaczono 14-dniowy termin do zapłaty zaległości lub złożenia wniosku restrukturyzacyjnego, ale jednocześnie wypowiedziano umowę kredytu. Działanie takie nie wypełniło jednak wymogów łączącej strony umowy. Z zapisu §9.3 wynika, że między doręczeniem wezwania do zapłaty a złożeniem oświadczenia o wypowiedzeniu umowy musi upłynąć co najmniej 14 dni roboczych. Warunku tego nie spełnia jednoczesne wyznaczenie 14-dniowego terminu do zapłaty (złożenia wniosku o restrukturyzację) i 30-dniowego wypowiedzenia, albowiem takiego uprawnienia w sposób jednoznaczny i zrozumiały dla przeciętnego konsumenta powoływany zapis umowny nie określa. Wręcz przeciwnie, lektura §9.3 prowadzi do wniosku, że dopiero bezskuteczny upływ 14-dniowego terminu uprawnia bank do złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu. Ubocznie zauważyć należy, że przyjęcie koncepcji jednorazowego wyznaczenia wszystkich terminów w praktyce skracaloby je niekorzystnie dla kredytobiorcy, a to z uwagi na wyeliminowanie czasu koniecznego na obrót przesyłkami.

Konsekwencją niedochowania przez powoda wymogów określonych w §9.3 umowy oraz art. 75c ust. 1 i 2 prawa bankowego była nieskuteczność wypowiedzenia umowy, a co za tym idzie brak wymagalności dochodzonej pozwem kwoty. Podkreślenia w tym miejscu wymagają jeszcze dwie kwestie. Po pierwsze, ani przedsądowe wezwanie do zapłaty, ani pozew nie sanują ww. braków procesu składania oświadczenia o wypowiedzeniu, albowiem pisma te nie spełniają wymogów umownych i ustawowych. Po wtóre, stwierdzenie przez Sąd istnienia wymagalnego zadłużenia pozwanej względem powoda z tytułu zaległości w spłacie rat, nie uzasadniało wydania wyroku zasądzającego, a to z uwagi na brak tożsamości podstaw faktycznych obu roszczeń.

Wobec skuteczności pierwszego z zarzutów apelacji, zbędne stało się odnoszenie do pozostałych. Nawet jednak gdyby przyjąć za Sądem Okręgowym dopuszczalność warunkowego wypowiedzenia umowy kredytowej, to w okolicznościach rozpoznawanej sprawy nadal byłoby one bezskuteczne z przyczyn wskazanych wyżej.

Kierunek zmiany rozstrzygnięcia co do meritum powodował konieczność modyfikacji orzeczenia o kosztach procesu, które poniósł już przegrywający oraz nieuiszczonych kosztach sądowych, które ograniczyły się do wynagrodzenia kuratora ustanowionego dla nieznanej

z miejsca pobytu pozwanej - na podst. art. 113 ust. 1 w zw. z art. 83 ust. 2 w zw. z art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t. jedn. Dz. U. z 2020 r., poz. 755 ze zm., dalej: u.k.s.c.) w zw. z art. 98 §1 k.p.c.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 §1 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1. sentencji.

Nie zasługiwał na uwzględnienie wniosek kuratora o przyznanie mu wynagrodzenia w pełnej stawce minimalnej radcy prawnego, powiększonej o podatek VAT.

Szczegółowe zasady ustalania wysokości wynagrodzenia kuratorów zostały ustalone w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 2018 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej (Dz. U. z 2018 r., poz. 536, dalej – rozporządzenie), zgodnie z §1 ust. 1 którego, wysokość wynagrodzenia kuratora ustanowionego dla strony w sprawie cywilnej ustala się w kwocie nieprzekraczającej 40% stawek minimalnych za czynności adwokackie określonych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze, a w przypadku gdy kuratorem jest radca prawny - w kwocie nieprzekraczającej 40% stawek minimalnych za czynności radców prawnych określonych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 22⁵ ust. 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych.

Wartość przedmiotu zaskarżenia w badanej sprawie, która nie wymagała przeprowadzenia rozprawy apelacyjnej, wynosiła 95.679 zł. Zatem wynagrodzenie radcy prawnego ustalone z uwzględnieniem rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. o opłatach za czynności radców prawnych (t. jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 265) w postępowaniu apelacyjnym wynosi kwotę 4.050 zł (§ 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia o opłatach za czynności radców prawnych), z czego 40% z to 1.620 zł.

W obecnie obowiązujących przepisach brak jest regulacji uzasadniającej powiększenie wynagrodzenia kuratora o podatek VAT. Taką podstawą nie jest projekt rozporządzenia powoływany przez kuratora w piśmie z dnia 7 stycznia 2021 r. Przepis powoływany w § 1 rozporządzenia - art. 22⁵ § 3 ustawy o radcach prawnych zawiera upoważnienie dla Ministra Sprawiedliwości, na podstawie, którego zostało wydane rozporządzenie z dnia 22 października 2015 r. o opłatach za czynności radców prawnych. Rozporządzenie to, w przeciwieństwie do rozporządzenia z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (t. jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 68) nie zawiera podstawy do powiększenia przyznanego wynagrodzenia o podatek VAT (por. postanowienie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z dnia 26 listopada 2019 r., I SA/Gd 928/19). Zasadą jest, że należność zawiera w sobie podatek VAT. Zatem aby kwota podatku została dodatkowo zasądzona konieczne jest istnienie aktualnie obowiązującego przepisu przewidującego taką możliwość.

O nieuiszczonych przez pozwaną kosztach sądowych, na które złożyły się opłata od apelacji oraz wynagrodzenie kuratora orzeczono na podst. art. 113 ust. 1 w zw. z art. 83 ust. 2 w zw. z art. 5 ust. 1 pkt 3 u.k.s.c. w zw. z art. 98 §1 k.p.c. w zw. z art. 391 §1 k.p.c.

SSA Marek Boniecki SSA Józef Wąsik SSA Paweł Czepiel